

Οι κεραμίστες πρόσφυγες του 1922 μέσα από τη συλλογή της Εφης Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Γλυπτική, Ζωγραφική & Αγιογραφία και Φωτογραφία / Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Από το 1970 ακόμη, η ομότιμη καθηγήτρια Νομικής Εφη Κουνουγέρη Μανωλεδάκη ξεκίνησε να συλλέγει παλιά κεραμικά πιάτα. Ενα χόμπι που «γέννησε» μέσα σε σχεδόν πέντε δεκαετίες έναν χώρο πολιτισμού στον Χορτιάτη και δύο λευκώματα «για να σωθούν οι πληροφορίες», όπως η ίδια

σημειώνει.

Πιάτο (δίσκος) του Μηνά Αβραμίδα, που κατασκευάστηκε πριν από το 1922, στην Κιουτάχεια. Τη φωτογραφία παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η Έφη Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη

Το δεύτερο λεύκωμα, με τίτλο «Συλλογή κεραμικών πιάτων 1970-2020», μόλις κυκλοφόρησε, ενώ μέρος της συλλογής εκτίθεται και στην περιοδική, επετειακή έκθεση του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού «Φιλελληνισμοί», την οποία εγκαινίασε τον Νοέμβριο του 2021 η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου.

Η συλλέκτρια αποφάσισε να εκδώσει τα λευκώματα για μην χαθούν οι πληροφορίες για τα πιάτα, κεραμικά από τον 17ο αιώνα μέχρι σήμερα, Ελλήνων αγγειοπλαστών ή με ελληνικό ενδιαφέρον. «Αν δεν το έκανα, θα ήταν σαν να μην υπάρχουν. Είναι κρίμα, γιατί κάθε φορά που έπαιρνα ένα πιάτο, κρατούσα όλες τις πληροφορίες γι’

αυτό».

ΕΦΗ ΚΟΥΝΟΥΓΕΡΗ-ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗ. Τη φωτογραφία παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η Έφη Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη

Το πρώτο λεύκωμα που εκδόθηκε το 2017 έχει κεραμικά από το 1670 έως το 1970, καθώς η ίδια είχε μανία, όπως λέει, με τα παλιά αντικείμενα και θεωρούσε ότι μόνον εκείνα θα έχουν σημασία. Στη συνέχεια, όμως, ένιωσε την ανάγκη ανάδειξης και νεότερων έργων και καλλιτεχνών που είτε έφυγαν από τη ζωή, όπως ο Στέλιος Μαγαράκης, είτε έπαψαν να δημιουργούν, όπως ο Βασίλης Βαρδαξής, είτε είναι ακόμη εν ενεργεία. Έτσι, ακολούθησε το δεύτερο λεύκωμα καθώς, όπως επισημαίνει η συλλέκτρια, «και αυτοί οι καλλιτέχνες περνάνε πια μέσα στην ιστορία της κεραμικής».

Και στα δύο λευκώματα (εκδ. «Χορτιάτης 570») υπάρχουν δημιουργίες προσφύγων κεραμιστών, είτε απογόνων εκείνων, και η συλλογή επικεντρώνεται σε τρεις τεχνοτροπίες: Μικρασιατική-ισλαμική, Ευρωπαϊκή, και Λαϊκή Τέχνη και Παράδοση.

Το κριτήριό της για τη συλλογή ήταν να έχουν τα κεραμικά ελληνικό ενδιαφέρον, είτε να είναι κατασκευασμένα στην Ελλάδα, είτε κάποια που μπορεί να κατασκευάστηκαν σε άλλες χώρες, αλλά στόλισαν ελληνικά παραδοσιακά και

αστικά σπίτια από το 19ο αιώνα.

«Τα κεραμικά πιάτα στις ιστορικές περιόδους με τις οποίες ασχολήθηκα ήταν τα πιο διάσημα κεραμικά αντικείμενα, αφενός λόγω του μικρού τους όγκου, αφετέρου επειδή ήταν χρηστικά, ταξίδευαν από χώρα σε χώρα και μπορούσαν να δώσουν πληροφορίες για θέματα πολιτισμού, αισθητικής και εμπορικών επαφών», εξηγεί η συλλέκτρια.

Κεραμικά προσφύγων του '22 στις Βιτρίνες του ΟΤΕ

Κεραμικά από τη συλλογή της Έφης Κουνουγέρη- Μανωλεδάκη θα εκτεθούν στις Βιτρίνες Τέχνης του ΟΤΕ, στην Καρ. Ντηλ, από τις 30 Ιανουαρίου έως τις 13 Φεβρουαρίου 2022 και θα χωριστούν σε εκείνα πριν κι εκείνα μετά το 1922. Τα πριν το '22 είναι πιάτα που έγιναν σε εργαστήρια αγγειοπλαστικής της Κιουτάχειας -κεραμικό κέντρο από αιώνες- στα οποία δούλευαν και Έλληνες ανάμεσα σε Τούρκους, Αρμένιους και Πέρσες.

Χορτιάτης: Γλυπτό του Pavel Medek, που εκτέθηκε στην έκθεση του 2010. Τη φωτογραφία παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η Έφη Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη

«Το ελληνικό στοιχείο ήταν πολύ δραστήριο», τονίζει η κ. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, με πιο σπουδαίο τον κεραμίστα Μηνά Αβραμίδη. Με τον Αβραμίδη συνεργαζόταν κι ένας άλλος σημαντικός Έλληνας αγγειοπλάστης στην Κιουτάχεια, ο Μακάριος Βαρδαξής, του οποίου ο εγγονός, Βασίλης, ζει στη Θεσσαλονίκη και δημιουργούσε και ο ίδιος μέχρι πρόσφατα.

Ο Μηνάς Αβραμίδης ήρθε στη Θεσσαλονίκη το 1922 και για πρώτη φορά έργα του εκτέθηκαν το 1927 στη 2η Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, ενώ την επόμενη χρονιά συνεργάστηκε για τη διοργάνωση του 1928 με τον αγγειοπλάστη Μακάριο Βαρδαξή.

Η κ. Κουνουγέρη- Μανωλεδάκη αναφέρει ακόμη ότι στα δύο μεγάλα εργοστάσια αγγειοπλαστικής που λειτούργησαν μετά το 1922 στη Νέα Ιωνία Αττικής, το «Κιουτάχεια Αθήναι» -που ίδρυσε ο πρόσφυγας Μηνάς Πεσματζόγλου- και το «Κεραμεικός», απασχολούνταν πολλοί πρόσφυγες.

Η πολιτιστική «αγκαλιά» του Χορτιάτη γίνεται 15 χρονών

Πιάτο του εργοστασίου "Κιουτάχεια-Αθήναι", μέσα 20ού αι. . Τη φωτογραφία παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η Έφη Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη

Η Έφη Κουνουγέρη- Μανωλεδάκη, με τη στήριξη του συζύγου της, αείμνηστου καθηγητή του ΑΠΘ Ιωάννη Μανωλεδάκη, μετέτρεψε ένα οικόπεδο δίπλα στο καλοκαιρινό σπίτι της οικογένειας στον Χορτιάτη σε έναν χώρο τέχνης και πολιτισμού.

Η συλλογή με τα κεραμικά τοποθετήθηκε στο κυρίως σπίτι και το μικρό κτίσμα στο οικόπεδο έγινε μια «αγκαλιά», που φιλοξενεί από το 2007 εικαστικές εκθέσεις.

Κάθε καλοκαίρι, στα εγκαίνια, στήνεται μια μεγάλη γιορτή πολιτισμού, με τις εκθέσεις να παισιώνονται από θεατρικές και μουσικές παραστάσεις. «Η τέχνη με συγκινεί σε κάθε της μορφή», σημειώνει. Εξάλλου, η συλλέκτρια παραμένει, από τα φοιτητικά της χρόνια μέχρι σήμερα, μέλος της χορωδίας «Γιάννης Μάντακας του ΑΠΘ» και πλέον πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων της χορωδίας.

Πιάτο του Στέλιου Μαγαράκη, Κηφισιά, Αθήνα, 2006. Τη φωτογραφία παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η Έφη Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη

Εδώ και δεκαπέντε χρόνια που διοργανώνει τις εκθέσεις έρχεται η ίδια σε επαφή με τους καλλιτέχνες και διοργανώνει τις βραδιές εγκαινίων. Οι εκθέσεις είναι επισκέψιμες -κατόπιν συνεννόησης- καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού.

Για φέτος το καλοκαίρι έχει ήδη σχεδιάσει την έκθεση με συμμετοχή των καλλιτεχνών που θα εμφανίζονταν το 2020 και το 2021, κάτι που δεν έγινε δυνατό λόγω πανδημίας.

Δήμητρα Κεχαγιά

Πηγή: ΑΠΕ ΜΠΕ, ekirikas.com